

עותרים וערכים

ההתנגדות של עובדי ישראל לפעילות המשטרה בקרבם נמוגה בהדרגה. מוגור העבריינות במגזר הוא אינטרס משותף של הערבים ושל המשטרה, ויש דרכים לקדם פעולה משותפת

החיסים בין משטרה לבין מעיט הם בדרך כלל טעונים ורגישים. כאלה הם גם החיסים בין משטרת ישראל לחברה הערבית-ישראלית. כאן מדובר באוכלוסייה שהיא בעת ובעונה אחת, מיעוט לאומי-דתיות, מיעוט פוליטי ומיעוט פריפריאלי וסבל מעוני. אם לא משקיעים מאמצים מיוחדים במערכת יחסים זו, עלולות להיווצר הן במשטרה והן בקרב המיעוט הערבי עמדות שליליות חדידות - ואלו עלולות להביא לאיוויעים של אלימות קשה, כפי שחזרתשו באוקטובר 2000.

בנושא החשוב הזה, שכמורמה הוא תמיד אקטואלי ונועי, עסקנו ביום שני בבמכון הישראלי לדמוקרטיה, במפגש פורום משטרה-חברה. תוכנית השוכות רבות עלו בו, ואציג אחדות מהן. תחילה, תוכנה כללית. מתברר שההערכה כלפי תפקוד המשטרה-חוביית יזרח בקרב אנשים שהיה להם מגע איתה - יזרחים וערבים כאחד. היא גבוהה באופן מחלף, וגבוהה בדרבה מההערכה שנכתב כלל הציבור.

התוכנה העיקרית הנוגעת בעיקר לאוכלוסייה הערבית היא שקיימת באוכלוסייה זו נכונות גבוהה לשותפות עם המשטרה, לנוכחות משטרתית, לקבלת מידע מהמשטרה ואף לסייע התנדבותי למשטרה. מתברר כי הגישה שהייתה רווחת ביצבר הערב - של גיבוי כלפי המשטרה והתנגדות לנוכחות שלה - השתנתה. התגלה שבמקום שבו אין משטרה העבריינות פורחת כאן מפריע.

אין תחליף לאכיפת החוק המשטרתית. אין תחליף כזה במציאות, וגם אמור עקרונות שיהיה לכן מייבית להיות נוכחות משטרתית. ביישובים הערביים. לשם עמידה ביעד יש להעמיד לרשות המשטרה משאבים שיאפשרו לה להגביר את השיטור. ביישובים הערביים. נדרשות הקמה ופתוחה של תחנות משטרה נוספות ביישובים ערביים.

אך אין בכך די. המשטרה, גם כשהיא נוכחת, היא חסרת אוזניים ללא עזרה של הציבור, ללא נכונות אורחים לתחלום, לדוח על עברות שבוצעו או שעומדות להתבצע, וכמובן לתקוע. נכונות כזו מושגת באמצעות סוג מסוים של עשייה משטרתית. עשייה המכוונת לשרת את האזרחים, שהיא כמותה קודלית, מכבדת ומשתפת. היא מחייבת את המשטרה להכשיר את השוטרים לשרות של אוכלוסייה רבת-תרבותית, תוך הכרה של הקודים התרבותיים המיוחדים לקבוצות השונות בחברה הישראלית. היא מחייבת יכולת של המשטרה להתאים את מתכונת הפעולה שלה לאופי המיוחד של היישוב שהיא פועלת בו, כדי להבטיח פעולה משטרתית מתואמת ומשכללת. לשם כך לא מפקיק להכיר את המאפיינים המיוחדים של הקבוצה בכללותה. האוכלוסייה הערבית איננה הומוגנית, ומתן שירותי משטרה לה מחייב הכרה של הקבוצות השונות שהיא עצמה מורכבת מהן.

המטרה העיקרית: הנוער

הערם המועדבות מדוות אתגר קשה במיוחד. בישוהם האיש של התושבים ואיכות החיים ביישוב בנויים על שותפות אמת בין המשטרה לבין הקהילה לשם השגת המטרה המאוחרת לשתית: הבעת העבריינות. מחייבת משותפת לאפס סובלנות כלפי אלימות - תוכל לאלימות. במסגרת המאבק בעבריינות נרדע חשיבות מיוחדת לעבריינות הנוער. הנוער הם שלב בחייו של האדם שבו התעוררות נכונה עשויה להחזיר את החוטא אל דרך הישר. הסיכוי לעשות זאת באנשים מגורים קטן לאין ערוך.

עבריינות של נוער באוכלוסייה הערבית היא במידה רבה פרי באנשים של הערד השקעה מספקת בחינוך, בטיפול בנושאים מעורפת החינוך, בשידור החיובי והמסורתי-מגותות לפנאי. מה ממריץ צעירים ערבים לעבריינות? תשתית ידודה, שהיא סביבה מעוררת עבריינות: עצמות חוסר מעש, הרגמי חזקי שום עבריינים מצליחים המסתובבים ברחובות.

נדרש שיתוף רב-הוועי רבת-הומי לטפל בנוער בסיכון. במציאות הקיימת מוטל על המשטרה לחדוג מהפקדה הצר, להפגין מנהיגות, ולזמן יחד את כל הגורמים הרלוונטיים ביישוב כדי לעקוב אחר נוער בסיכון ולמצוא דרכים הולמות להפחתת הסיכון. השקעה של זמן, מאמץ ומשאבים בשלב הזה - היא עתידית תשואה. כל נפש צעירה שאפשר להציל היא עולם ומלואו, מבחינת היחיד ומבחינת החברה בכללותה.

במקום החיסים החובי הכולל ומתנהוה בין המשטרה לבין האוכלוסייה הערבית טמון פוטנציאל ליחס אחר, טוב יותר, בין האוכלוסייה הזאת לבין הממסד הישראלי. תחושה חוביית מבוססת-מציאות של האזרחים הערבים כלפי המדינה הרשיוחית טונה להם - תוכנה לכלולנו. יש לקוות שהוצרך לטפח את היחס הזה יעמוד לנגד עיניהם של מפקדי המשטרה שיטפלו בהתנגות של ציבור ערבי. בטיפול בלתי רגיש יש סיכון תמור לקלקל במזל די מאמצים מתמשכים חוביים ומעיליים.

כרופ' מדרכי קרמניצר הוא סגן נשיא המכון הישראלי לדמוקרטיה